

ויאמר לו יהונתן

ש"פ תולדות מברכים החודש
וערב ראש חודש כסלו ה'תשמ"ה

קובץ זה נדפס

לעילוי נשמת

הרה"ת יוסף יצחק בן הרה"ת שמואל דוד ע"ה

רייטשיק

*

ולזכות

הרה"ת יעקב בן דבורה שיחי'

לאריכות ימים ושנים טובות

*

ולזכות

הרה"ת מאיר וזוגתו דבורה לאה שיחיו אשכנזי

הרה"ת מנחם מענדל וזוגתו חנה שיחיו פישר

הרה"ת משה הלוי וזוגתו מנוחה קריינדל שיחיו קליין

להצלחה רבה בכל מעשה ידיהם

הוליד את יצחק (כח ההולדה דיצחק) העוסק **בהמשכה** שעל-ידי העלאה (ולכן פותח ב"אברהם").

סעיף ז: וכן הוא בו"א ומלכות. ז"א משפיע במלכות והוא נעלה ממנה. ולכן מעלת "יפקד מושבך" (ביטול ועליית המלכות) היא שעל-ידו נעשה "ונפקדת" (המשכת ז"א למלכות). אך לעתיד-לבוא תקבל המלכות מאור אין-סוף עצמו, יתגלה שורשה, והיא תהיה למעלה מז"א. והמעלה ד"יפקד מושבך" תהיה שעל-ידו ימשך הגילוי דשורש המלכות עצמה.

סעיף ח: על הדרך זה בנוגע לקב"ה וישראל (שמש וירח), שעל-ידי הביטול דישראל ("יפקד מושבך") מתגלה ענינם שהם אחד עם הקב"ה, ואף משפיעים בו כביכול. ולפיכך בכוחם לעורר ("ונפקדת") גם הדרגא דכולא קמיה דלא חשיב (ומבוארת השאלה דלעיל סעיף ג).

סעיף ט: ויש לקשר המבואר ד"חודש" הוא גילוי אור חדש (לעיל סעיף א), עם המבואר ש"מחר" הוא לעתיד-לבוא. דאז יהיה גילוי אור שלא האיר גם קודם הצמצום, אשר יביא חידוש בישראל, בתורה ובבריאה. ועבודתם של ישראל שפעלה זאת תהיה ניכרת ("כן יעמוד זרעכם ושמכם"). והקב"ה ישתעשע עמם על שמילאו רצונו.

סיכום כללי

סעיף א: על-ידי ביטול ("כי יפקד מושבך") ממשיכים בחינת הזכרון דלמעלה ("ונפקדת"). בדוגמת הלבנה ("מחר חודש") שבערב ראש-חודש נעלמת לגמרי, ועל-ידי זה נמשך בה אור חדש.

אור **חדש** הוא אור שלמעלה משייכות לעולמות. ונקרא "ונפקדת", דכשם שזיכרון הוא רק כלפי דבר שאינו נחשב ונקל לשכחו, כך מצד אור זה כולא קמיה כלא חשיב. וזהו שהמשכתו היא דווקא ע"י הביטול.

סעיף ב: גודל העילוי ב"ונפקדת" יובן בהקדים, דג' בחינות באתערותא דלעילא, זו למעלה מזו: א. ע"י אתערותא דלתתא. ב. מצד עצמה. ג. הבאה במתנה, אולם המשכתה רק לאחר שלימות העבודה.

בחינה הג' מורה שיש לעבודת האדם ערך כלשהו, ואילו הגילוי ד"ונפקדת" נעלה אף ממנה, דהוא בדרגא שכולא קמיה **כלא חשיב**.

סעיף ג: צריך להבין, היאך שייך שביטול **הארם** יעורר הדרגא שכולא קמיה כלא חשיב (הביאור לקמן סעיף ח).

סעיף ד: יובן בהקדים, ד"ויאמר לו יהונתן" היא ההמשכה ד"מחר חודש". מיהונתן בחינת ז"א (שמש), לדוד בחינת מלכות (ירח).

מכך ש"ויאמר לו יהונתן" (ההשפעה מז"א למלכות) נאמר על "**מחר** חודש", מובן שהנתינת-כח למעלה היא הן על "יפקד מושבך" (ביטול) **בערב** ראש-חודש, והן על "ונפקדת" הנפעל על ידו בראש-חודש.

סעיף ה: ויש לקשר זה עם המבואר שההעלאה מגעת למעלה מהמקום שממנו ההמשכה. אלא שבתחלה צריכה להיות ההמשכה מב' טעמים: א. לא תתכן העלאה ללא המשכה מעוררת בתחילה. ב. הכח שבהעלאה להגיע למקום נעלה הוא על-ידי ההמשכה, המגלה את כחה של ההעלאה.

וזהו "יצחק בן אברהם" – ההעלאה (יצחק) תלויה בקדימת ההמשכה (בן אברהם). דוגמת הנתינת-כח על יפקד מושבך, הביטול וההעלאה דמלכות. "אברהם הוליד את יצחק" – ההמשכה (אברהם) מגלה את כחה של ההעלאה להגיע מעלה (הוליד את יצחק), דוגמת הנתינת-כח שעל-ידי יפקד מושבך יהיה ונפקדת.

סעיף ו: והנה ב' מעלות בהעלאה לגבי המשכה: א. ההמשכה שאחרי ההעלאה נעלית יותר. ב. ההעלאה עצמה נעלית יותר אף מההמשכה שאחריה.

שתי המעלות קשורות, שכן הטעם שההמשכה נעלית יותר, הוא בגלל העילוי שבהעלאה עצמה. אמנם העילוי בהעלאה עצמה יתגלה רק לעתיד-לבוא. ואם כן, "**יצחק** בן אברהם" עוסק **בהעלאה** עצמה (ולכן גם פותח ב"יצחק"), והוא נעלה יותר מ"אברהם

בס"ד. ש"פ תולדות, מבה"ח וער"ח כסלו ה'תשמ"ה*

ויאמר לו יהונתן מחר חודש ונפקדת כי יפקד מושבך¹, ומהבאר הצמח-צדק במאמרו דיבור המתחיל זה², שדוד³ הוא בחינת מלכות, הכוללת * את כל נשמות ישראל, דכל ישראל בני מלכים הם⁴. וענין ונפקדת כי יפקד מושבך הוא, דעל-ידי שיפקד (יחסר⁵) מקום מושבך, ביטול, על-ידי זה יהיה ונפקדת, המשכת הזכרון⁶ דלמעלה. דזכרון הוא בחינה נעלית ביותר (כדלקמן). וזהו הקשר דונפקדת כי יפקד מושבך עם מחר חודש, כי בערב ראש-חודש הוא העלם והסתר הלבנה, ועד שברגע שלפני המולד לא נשאר ממנה גם נקודה, ועל-ידי זה נעשה אחר-כך (מחר) חודש, מולד הלבנה מחדש, המשכת אור חדש מהשמש ללבנה⁶, שלא האיר בה מקודם נמצא כי בחינת "מחר חודש" היא שהביטול ממשיך אור חדש, וכמו-כן הוא בישראל שדומין ללבנה⁷, דעל-ידי הביטול שלהם יפקד מושבך, נמשך בהם אור נעלה ביותר, אור חדש ונפקדת.

סיכום: על-ידי ביטול ("כי יפקד מושבך") ממשיכים בחינת הזכרון דלמעלה ("ונפקדת"). בדוגמת הלבנה ("מחר חודש") שבערב ראש-חודש נעלמת לגמרי, ועל-ידי זה נמשך בה אור חדש.

* יצא לאור בקונטרס ראש חודש כסלו – תשנ"ב, "לקראת יום הבהיר ראש חודש כסלו . . . ער"ח כסלו ה'תשנ"ב".
 (1) שמואל"א כ, יח. – הפטורה דמחר חודש.
 (2) נדפס באוה"ת בראשית ד, סע"ב ואילך. וכנראה שהוא מאמר אדמו"ר הזקן [שבס"ה"מ תקס"ז ע' מח ואילך] בתוספת הגהות וביאורים וכו'.
 (3) בהבא לקמן, ראה אוה"ת שם יא, ב. וראה גם ד"ה זה בס"ה"מ תקס"ח (ע' תקנח ואילך) ע' תקלד.
 (4) שבת סז, א.
 (5) ראה פרש"י שמואל שם "ונפקדת – לשון זכרון, כי יפקד – לשון חסרון".
 (6) ראה בארוכה אוה"ת שם ט, סע"א ואילך.
 (7) ראה ב"ר פ"ו, ג. חולין ס, ב.

א "ויאמר .. מושבך" א על פי הפשט, יהונתן אומר לדוד שהיעדרותו של דוד משולחן המלך בסעודת ראש-חודש ("כי יפקד מושבך"), תעלה את זכרונו בפני המלך ("ונפקדת").
 א* "מלכות הכוללת את כל נשמות ישראל" ירידת נשמות ישראל למטה היא על ידי ספירת המלכות, וקודם ירידתן הן כלולות ומכונסות במלכות (בחינה זו נקראת 'כנסת ישראל').

ותורה יהיה חידוש גם בהבריאה – שמים חדשים וארץ חדשה⁴⁷. וממשיך הכתוב, כן יעמוד זרעכם ושמכם, שגם לעתיד-לבוא, כשיהיה שמים וארץ חדשים יהיה עומד וניכר העבודה דישראל⁴⁸ עכשיו, שעל ידה נעשה החידוש. והקב"ה ישתעשע (וועט זיך צאצקען) עם ישראל, שעל ידם נתמלא הכוסף והתשוקה שלו להיות לו דירה בתחתונים.

סיכום: "מחר" – לעתיד-לבוא. "חודש" – גילוי אור חדש שלא האיר גם קודם הצמצום, אשר יביא חידוש בישראל, בתורה ובבריאה. עבודתם של ישראל שפעלה זאת תהיה ניכרת, והקב"ה ישתעשע עמם על שמילאו רצונו.

ויהי רצון, שהדיבור בענינים אלה, ובפרט בשבת מברכים החודש, ויתירה מזה בערב ראש חודש [מחר חודש], ימהר ויזרו הגילוי דוד מלכא משיחא, דוד מלך ישראל חי וקיים⁴⁹, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, בגאולה האמיתית והשלימה. וכל זה באופן דמיד, על דרך מולד הלכנה שהוא ברגע כמימרא (משך אמירת "רגע"), מיד הן נגאלין⁵⁰.

ויש לומר, דזה שהמשכת האור חדש נקראת ונפקדת, זכרון⁸ כדברי הצמח-צדק הנ"ל, הוא, כי המשכת האור השייך לעולמות (גם האור שלמעלה מעולמות אבל שייך לעולמות) אינו חידוש אמיתי, ואור חדש הוא דוקא אור אין-סוף שלמעלה משייכות לעולמות⁹. וזהו שהמשכת אור זה נקראת ונפקדת, כי הזכרון הוא באור אין-סוף שלמעלה משייכות לעולמות. וכמבואר במקום אחר¹⁰, דכמו שבאדם ענין הזכרון אינו שייך אלא בדבר שאינו נחשב בעיניו (ועד שבנקל לשכוח עליו וכדי לזכרו דרוש כח הזיכרון), על דרך זה הוא למעלה, דענין הזכרון על העולמות הוא באור אין-סוף שלמעלה משייכות לעולמות, דכולא קמ"ה כלא חשיב (כולם אינם חשובים לפניו) ודרוש כביכול וזכרון כדי לדעת אודותם. וזהו ונפקדת כי יפקד מושבך, דהמשכת האור שלמעלה משייכות לעולמות (ונפקדת) היא דוקא על-ידי הביטול (יפקד מושבך). דכשעבודת האדם קשורה עם המציאות שלו (מציאות דקדושה 2), ההמשכה שנמשכת על-ידי העבודה היא מבחינת אור השייך לעולמות (מציאות), ובכדי שתהיה המשכת האור שלמעלה משייכות לעולמות, דכולא קמ"ה כלא חשיב, הוא על-ידי הביטול, יפקד מושבך ג.

ויתירה מזה מבואר בכמה מקומות, שגם באור אין-סוף שלפני הצמצום, השם "אור חדש" קאי (מתייחס) דוקא על האור שקודם עלות הרצון, ולמעלה יותר – על עצם האור (ראה בארוכה ספר הערכים-חב"ד כרך ג' ערך אור חדש ס"ג ואילך ע' שפח ואילך)).

(10) לקו"ת דרושים לר"ה נח, ג. המשך תרס"ו ע' תקלט. ועוד.

(8) באוה"ת שם (יא, ב), שונפקדת הוא (גם) לשון יחוד [כלשון רז"ל (יבמות סב, ב) חייב אדם לפקוד את אשתו כו.], יחוד שמשא וסיהרא* (שמש וירח), שזה נעשה על-ידי המשכת אור חדש. ויש לומר, שהשייכות ד"מחר) חודש" (המשכת אור חדש) לונפקדת הוא גם להפירוש שונפקדת הוא לשון זכרון, ככפנים.

(9) ראה תו"א בראשית ת, ב, דאור חדש הוא אור אין-סוף שלפני הצמצום (שלמעלה מאור הקו).

(* באוה"ת שם (יא, ב) מדובר בעיקר בענין יחוד ו"א ומלכות. ויש לומר, שעל דרך זה הוא בנוגע ליחוד קו"ב"ה וישראל – ראה אוה"ת שם יו"ד. סע"א. וראה לקמן ס"ח.

ג "כשעבודת האדם קשורה עם המציאות שלו...ע"י הביטול"
כאשר אדם עובד את ה' על פי ההבנה שלו, הוא מסוגל לקלוט רק אור אלוקי שיש לו שייכות לעולם ומובן בגדרי השכל, אך כשהוא מתבטל ממציאותו, הוא נעשה כלי לאור אלוקי שהעולם אינו נחשב אצלו למציאות.

ב "מציאות דקדושה"
הכוונה היא, שהמציאות האישית של האדם מעורבת בתוך עבודת ה'. כגון, אדם שבטל לה' בגלל שהבין בשכלו שכך ראוי לנהוג, שאז הביטול מיוסד על ההכרה שלו. ואף שמדובר ברגש ישות 'דק' מאוד, אך בכל זאת יש כאן תחושת מציאות.

(49) ר"ה כה, א.

(50) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

(47) ישע"י סו, כב.

(48) ראה לקו"ת שה"ש מ, סע"א ואילך. סה"מ

תרע"ח ע' רפד.

צריכים כביכול לקבל מהקב"ה, שהרי הם חד"י ממש, ויתירה מזה, דכיון שלמעשה ידיך תכסוף⁴², הרי ישראל הם משפיעים כביכול בהקב"ה, אשת חיל עטרת בעלה. וזהו ונפקדת כי יפקד מושבך, דהגם שענין הזכרון הוא בהדרגה דאור איך-סוף שכולא קמיה כלא חשיב, אף-על-פי-כן הביטול דישראל (יפקד מושבך) מעורר בדרגה זו שיהיה ונפקדת, כי זה שבכדי לעורר למעלה הוא על-ידי שהאדם המעורר יש לו ערך וחשיבות, הוא, כשהאדם המעורר הוא מציאות לעצמו, ועל-ידי הביטול דיפקד מושבך י"י מתגלה ענינם העליון דישראל שהם חד עם קוב"ה, חד ממש (ומבוארת השאלה דלעיל סעיף ג).

סיכום: על דרך זה בנוגע לישראל והקב"ה, שעל-ידי הביטול דישראל ("יפקד מושבך") מתגלה ענינם שהם אחד עם הקב"ה, ואף משפיעים בו כביכול. ולפיכך בכוחם לעורר ("ונפקדת") גם הדרגה דכולא קמיה דלא חשיב.

ט) והנה נתבאר לעיל (בתחילת המאמר) דענין מחר חודש הוא⁴³ המשכת אור חדש. ויש לקשר זה עם מה שכתוב בדרושי הצמח-צדק דמחר (חודש) קאי (מתניח) אלעתיד-לבוא, על דרך מאמר רז"ל⁴⁴ למחר לקבל שכרם, כי לעתיד-לבוא יהיה גילוי אור חדש שלא האיר גם קודם הצמצום. ועל-ידי זה יהיה אז חידוש הכי עליון בכל הענינים, בישראל – שהם עתידים להתחדש כמותה⁴⁵, בתורה – תורה חדשה מאתי תצא⁴⁶, ועל-ידי ישראל

45) נוסח קידוש לבנה, מסנהדרין מב, א.

46) ישע"י נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.

42) איוב יד, טו.

43) אה"ת בראשית יא, ב.

44) עירובין כב, א. ע"ז ג, א.

אלא רק משום שכך הוא הרצון של הקב"ה.

יז "הם חד ממש"

משמעות הדברים היא, כי העובדה שישראל יכולים לעורר במדרגה כל כך גבוהה, אינה מצד איזה טעם ומעלה, אלא רק מצד הקשר העצמי שלהם לקב"ה.

בכך הדבר דומה להסבר שהובא לעיל (ראה בביאור יג) בענין מעלת העלאת התחנות (אור חור): מעלת העלאת התחנות אינה משום טעם מסוים (שעל ידה מתבטאת האמת של אלוקות),

אלא רק משום שכך הוא הרצון של הקב"ה. יח "מתגלה ענינם העליון דישראל" היינו, שישראל ממשיכים מבחינה שאין לנבראים תפיסת מקום – משום שגם בהיותם בעולם הם חד עם שרשם שבמאציל. על דרך ספירת המלכות, שלמרות היותה הספירה התחתונה בין הספירות, בכל זאת שרשה הוא למעלה מז"א.

סיכום: אור חדש הוא אור שלמעלה משייכות לעולמות. ונקרא "ונפקדת", דכשם שזיכרון הוא רק כלפי דבר שאינו נחשב ונקל לשכחו, כך מצד אור זה כולא קמיה כלא חשיב. וזהו שהמשכתו היא דווקא על-ידי הביטול.

ב) וביאור גודל העילוי דונפקדת (שנמשך על-ידי יפקד מושבך) בפרטיות יותר, יובן על-פי המבואר בלקוטי תורה¹¹ שבאתערותא דלעילא (התעוררות של מעלה) יש ג' בחינות. (א) אתערותא דלעילא שמצד עצמה, (ב) אתערותא דלעילא שמתעוררת ונמשכת על-ידי אתערותא דלתתא (התעוררות של מטה) (עבודת האדם), (ג) ואתערותא דלעילא הבאה במתנה מלמעלה אלא שהמשכתה היא דוקא לאחרי שלימות העבודה. ומבואר שם, שהאתערותא דלעילא שמצד עצמה היא ממקום שאין אתערותא דלתתא מגעת לשם [היינו, שהמשכת אתערותא דלעילא זו היא מאור איך-סוף שלמעלה מעולמות, שלגביה, אתערותא דלתתא אינה נחשבת למאומה¹²], והאתערותא דלעילא שנמשכת על-ידי אתערותא דלתתא היא ממקום שהאתערותא דלתתא מגעת לשם [היינו, שבמקום זה יש ערך להנבראים, ועד שהעבודה שלהם (אתערותא דלתתא) מעוררת וממשכת אתערותא דלעילא], והאתערותא דלעילא שבדרך מתנה, המשכתה היא ממקום שאין אתערותא דלתתא מגעת לשם, אלא שאינה שורה ומתגלית אלא לאחרי שלימות העבודה [ולאחרי האתערותא דלעילא שנמשכת על ידה]. דהגם שאתערותא דלעילא זו באה במתנה מלמעלה, מכל-מקום צריך להיות איזה כלי לזה, דקוב"ה לא שריא אלא באתר שלים¹³ (הקב"ה אינו שורה אלא במקום שלם), ולכן¹⁴, בכדי שיהיה הגילוי של אתערותא דלעילא זו (הבאה בדרך מתנה) צריך להיות השלימות דמעשה התחנות [אתערותא דלתתא ואתערותא דלעילא שמתעוררת ונמשכת על ידה] ז

סיכום: ג' בחינות באתערותא דלעילא, זו למעלה מזו: א. על-ידי אתערותא דלתתא. ב. מצד עצמה. ג. הבאה במתנה, אולם המשכתה רק לאחר שלימות העבודה.

11) ש"ש כג, ד ואילך.

12) כ"ה הלשון בלקו"ת שה"ש לה, ד.

13) ראה זח"ג צ, ב.

14) ע' קיב.

והנה ידוע³⁹ שתחלת העליה דמלכות הוא שהיא מתבטלת ממציאיותה ונעשית נקודה תחת היסוד⁴⁰ [שבכללות הוא ענין יפקד מושבך⁴⁰], ועל-ידי זה היא נעשית כלי להעליות שלמעלה מזה, ועד להעליה דאשת חיל עטרת בעלה שהיא גילוי שורש המלכות עצמה. נמצא שגם העליה דאשת חיל נכללת בפקד מושבך. ועל-פי זה יש לומר, דזה שההעלאה דערב ראש חודש (יפקד מושבך) הוא בכדי שעל-ידי זה תהיה בראש חודש ההמשכה מז"א (ונפקדת), הוא עכשיו, אבל לעתיד-לבוא שלא תהיה ההמשכה מז"א, המעלה דיפקד מושבך היא שעל-ידי זה נמשך הגילוי דשורש המלכות עצמה בדוגמת האמור לעיל, שלעתיד-לבוא תתגלה המעלה דהעלאה עצמה.

סיכום: המעלה ד"יפקד מושבך" לעתיד-לבוא היא שעל-ידו נמשך הגילוי דשורש המלכות עצמה.

מהלך המאמר: אחרי שנתבאר ענין "יפקד מושבך" שהוא גילוי שורש המלכות. ישוב ויבאר על פי זה ענין "יפקד מושבך" כפי שהוא בישראל, והיאך הם מעוררים על-ידי זה בחינת הזיכרון דלמעלה.

(ח) והנה זה שמש וירח הם ז"א ומלכות הוא כמו שמש וירח הם בענין הספירות. אבל למעלה מזה, שמש וירח הם הקב"ה (שמש הו"ה) וישראל (שדומין ללבנה). וכמובא לעיל (בתחלת המאמר) מהדרושים, דיפקד מושבך (דדוד, לבנה) הוא הביטול דישראל, ועל-ידי זה נעשה ונפקדת, שהקב"ה נזכר כביכול עליהם ופוקד אותם. ויש לומר, דכמו שעל-ידי יפקד מושבך דמלכות מתגלה ענינה ושרשה דהמלכות עצמה, שאינה צריכה לקבל מז"א (שמש), ויתירה מזה שעל-ידי זה תהיה עליית המלכות למעלה מז"א, על דרך זה הוא בנוגע ליפקד מושבך דישראל, שעל-ידי הביטול דישראל מתגלה ענינם שלמעלה מהנ"ל, שישראל וקוב"ה כולא חד⁴¹, שלכן אינם

(39) ראה המשך תרס"ו ע' רפד ואילך.
 (40) ענין יפקד מושבך שייך רק עכשיו, כשהלבנה מקבלת מהשמש (מה שאינך כן לעתיד-לבוא). אלא שאז יתגלה אמיתית המעלה דיפקד מושבך עכשיו, שאז יתגלה אמיתית המעלה דיפקד מושבך עכשיו, (ראה בסה"מ תרס"ו עמ' רצח).

שהוא (לא רק בשביל ההמשכה מז"א אלא גם) שעל-ידי זה נמשך (לעתיד-לבוא) הגילוי דשורש המלכות.
 (41) ראה זח"ג עג, א.

עליית המלכות'. כלומר, שהמלכות מתבטלת ונעשית בבחינת נקודה, ועולה ומקבלת מספירת היסוד שמעליה (ראה בסה"מ תרס"ו עמ' רצח).

מזו "נקודה תחת היסוד" מספירת המלכות מקבלת מהספירות מעליה ומשפיעה לעולמות בריאה-יצירה-עשיה. וסדר הקבלה של מלכות מהספירות הוא על ידי

יש לומר, שהגילוי דונפקדת הוא נעלה יותר (גם) מהאתערותא דלעילא שלאחרי שלימות העבודה¹⁵ (בחינה הג'). כי זה שהשלימות דעבודת האדם (מעשה התחוננים) היא כמו כלי גילוי האתערותא דלעילא, מורה שעבודת האדם יש לה איזה ערך ושייכות להאתערותא דלעילא. דבאור אין-סוף שלמעלה משייכות לעולמות שכולא קמיה כלא חשיב, אין שייך לומר שהשלימות דמעשה התחוננים היא מקום מוכשר (אתר שלים) להגילוי דאור אין-סוף, דכיון שכולא קמיה כלא חשיב, הרי לגבי גילוי זה, אין זה אתר שלים. וענין הזכרון (ונפקדת) הוא בהדרגא דאור אין-סוף שכולא קמיה כלא חשיב, בדוגמת ענין הזכרון שאינו שייך אלא בדבר שאינו נחשב בעיניו (כנ"ל).

סיכום: האתערותא דלעילא שלאחרי שלימות העבודה מורה שיש לעבודת האדם ערך כלשהו, ואילו הגילוי ד"ונפקדת" נעלה יותר, דהוא בדרגא שכולא קמיה כלא חשיב.

מהלך המאמר: לאחר שהתבאר גודל העילוי של מדרגת ונפקדת, שהיא למעלה לגמרי משייכות לעולמות, עולה השאלה לקמן היאך היא מתעוררת על ידי עבודת-האדם (ביטול).

(ג) וצריך להבין, שבהדרגא דאור אין-סוף שכולא קמיה כלא חשיב, גם הביטול של האדם הוא לכאורה כלא חשיב, והיאך שייך שביטול האדם (יפקד מושבך) יעורר כביכול בדרגא זו שיהי ונפקדת. ולהוסיף, שהאתערותא דלעילא שנמשכת לאחרי שלימות העבודה, הגם שלגבי דרגא זו יש איזה ערך לעבודת האדם (כנ"ל סעיף ב), מכל-מקום אינה נמשכת על-ידי עבודת האדם אלא מצד למעלה (מצד חסדו יתברך, כי חפץ חסד הוא¹⁶), וזה שאינה נמשכת ומתגלית להאדם אלא לאחרי שלימות העבודה הוא בכדי שהאדם יהיה מוכשר לקבל את הגילוי (אבל לא שהעבודה ממשכת את הגילוי, ומכל-שכן שאינה מעוררת אותו), והענין דונפקדת, שהוא בהדרגא דאור אין-סוף שכולא קמיה כלא חשיב, הוא מתעורר כביכול על-ידי עבודת האדם (ביטול), שעל-ידי יפקד מושבך (דהאדם) נעשה שיהיה ונפקדת (הביאור לקמן סעיף ח).

סיכום: היאך שייך שביטול האדם יעורר הדרגא שכולא קמיה כלא חשיב.

(15) ומכל שכן שהוא נעלה יותר מהאתערותא דלעילא שלפני האתערותא דלתתא, שהיא רק מחיצוניות האור (לקו"ת שבעה ערה 11). ולהעיר מהידוע (ראה בארוכה שערי תשובה ח"א שער

התפלה כח, ג"ד. ובכ"מ) דהמשכת אור חדש היא על-ידי עבודה דוקא.
 (16) מיכה ז, יח.

לקמן יתבאר שכן הוא גם בז"א ומלכות: ז"א נעלה ממלכות, להיותו משפיע במלכות. אמנם לעתיד-לבוא יתגלה שורשה הנעלה של מלכות, שהוא למעלה אף מז"א.

ז) ועל דרך זה הוא ביהונתן ודוד, ז"א ומלכות, דעכשיו, ז"א הוא למעלה ממלכות*, דז"א הוא משפיע במלכות. ולכן, עיקר המעלה היא בהמשכת ז"א (למלכות), ונפקדת. והמעלה דיפקד מושבך (ביטול ועליית המלכות) הוא שעל-ידי זה נעשה ונפקדת. וכמבואר בהדרושים³³ שההעלאה דערב ראש חודש היא בכדי שעל-ידי זה תהיה ההמשכה בראש חודש. ולעתיד לבוא תתגלה בחינת המלכות כמו שהיא מצד עצמה³⁴, שתקבל מאור אין-סוף עצמו (כמו ז"א). וכמו שכתוב³⁵ והיה אור הלבנה כאור החמה, שהלבנה תאיר מעצמה, כמו השמש. ויתירה מזה, שאחר-כך יתגלה שורש המלכות שלמעלה מהשורש דז"א ואז תהי' המלכות³⁶ למעלה מז"א, אשת חיל עטרת בעלה³⁶. וזהו שנאמר (בהפטורה דמחר חודש³⁷) עד דוד הגדיל, שדוד למעלה מיהונתן³⁸.

סיכום: ז"א משפיע במלכות והוא נעלה ממנה. ולכן מעלת "יפקד מושבך" (ביטול ועליית המלכות) היא שעל-ידו נעשה "ונפקדת" (המשכת ז"א למלכות). אך לעתיד-לבוא תקבל המלכות מאור אין-סוף עצמו, ויתגלה שורשה, ואז תהיה למעלה מז"א.

(36) משלי יב, ד.

(33) סה"מ פר"ת ע' קסה.

(37) שמואל-א כ, מא.

(34) דזה שהלבנה (מלכות) מקבלת מהשמש (ז"א) הוא על-ידי מיעוט הירח. אבל מצד עצמה, היא כמו השמש שמאיר מעצמו.

(38) וגם עכשיו יש מעין זה, כמו שאמר יהונתן לדוד ואתה תמלוך על ישראל ואנכי אהיה לך למשנה (שמואל-א כג, יז).

(35) ישע"י ל, כו.

* ראה בביאור ה.

טו "שורש המלכות... למעלה מז"א"

מלכות היא המידה הכי נמוכה מכל המידות. זאת משום שכל המדות הם גילוי של איזה תוכן מהנפש, כגון חסד, גבורה וכו', ואילו מלכות, ענינה הוא שליטה - לכפות את הזולת שיתנהג כפי רצון המלך. אבל אין בה איזה תוכן מיוחד משלה [וכן הרגשת הרוממות של

המלך, אינה ענין של תוכן מסוים, כי היא איננה נובעת מהמעלות היחודיות של המלך, אלא זו תחושה ללא סיבה].

אולם זה עצמו נובע מהשורש הנעלה של מידת המלכות - מהיותה מורשת בדרגה כו בנפש שאינה מוגדרת בשום גדר, כגון הגדר של שכל או מידות (ראה בענין זה בארובה בדי"ה זה היום תחילת מעשיך תשמ"א סעיף ט ובביאורנו שם).

מהלך המאמר: כדי לבאר זאת מקדים פירוש נוסף, דיהונתן ודוד הם בחינת זעיר אנפין ומלכות, ויבאר הענין ד"יפקד מושבך" כפי שהוא במלכות עכשיו ולעתיד-לבוא (סעיף ד"ז). ועל פי זה ישוב ויבאר הענין כפי שהוא בקב"ה וישראל (סעיף ח).

ד) ויובן זה על-פי המבואר בהדרושים¹⁷ השייכות דויאמר לו יהונתן (אמירת יהונתן לדוד) למחר חודש, כי ענין חודש (מולד הלבנה) הוא המשכת אור (חדש) מהשמש בהלבנה, וידוע ששמש וירח בשרשם הם ז"א (זעיר אנפין, שש המידות) ז"א ומלכות. דז"א ומלכות הם¹⁸ משפיע ומקבל, בדוגמת שמש וירח. וזוהי השייכות ד(מחר) חודש לויאמר לו יהונתן, כי דוד הוא בחינת מלכות, לבנה. כמו שכתוב¹⁸ ודוד הוא הקטן ואמרו רז"ל¹⁹ שנקרא כן על שם המאור הקטן, לבנה. ויהונתן הוא ז"א, בחינת שמש הו"ה, שממשיך ומשפיע במלכות. וזהו שיהונתן הוא יה"ו נתן, נתינת והשפעת בחינת יה"ו למלכות. וזהו הקשר דויאמר לו יהונתן (ההמשכה מיהונתן לדוד) עם מחר חודש, כי ענין חודש הוא ההמשכה מז"א (שמש) למלכות (לבנה). סיכום: "ויאמר לו יהונתן" היא ההמשכה ד"מחר) חודש". מיהונתן בחינת ז"א (שמש), לדוד בחינת מלכות (ירח).

ולהעיר, שעל-פי הנ"ל, ענין ויאמר לו יהונתן שייך לראש-חודש, שאז הוא ההמשכה מז"א למלכות, ונפקדת. ומזה שנאמר ויאמר לו יהונתן מחר חודש, משמע, שויאמר לו יהונתן ההשפעה דז"א שייך (גם) להענין דיפקד

(17) סה"מ תקס"ח ע' תקלד. ד"ה זה פר"ת סה"מ
פר"ת ע' קסז). [נבאוה"ת בראשית יא, א ואילך -
באו"א קצת].

(18) שמואל-א יז, יד.
(19) חולין ס, ב.

ד* "זעיר אנפין"

הם שש המידות, ונקראות פנים זעירות לפי שהאור בהן מצומצם (ראה מאמרי אדמ"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' תקס"ח). שכן המדות מתפעלות מהזולת, הוי אומר שהזולת תופס מקום אצלן במידה כה רבה, עד שפועל אצלן הרגשה של אהבה ויראה וכו', לעומתן השכל, איננו מתפעל ומתרגש מהזולת והוא נותר תמיד קר (וכידוע, ששכל שהריחוק מעצם הנפש גדול יותר, כך נתינת המקום לזולת רבה יותר, והכוח נחות יותר).

ה "ז"א ומלכות הם משפיע ומקבל"

דוגמא ידועה לכך היא השפעתם של השכל ומידות ככוח הדיבור. הדיבור הוא רק 'מקבל', אין לו הבנה והרגשה משלו, והוא מכיל רק את שהובן בשכל והורגש במידות (ראה בדי"ה י"ט של ר"ה תרנ"ט). על דרך זה מידת המלכות - כח השליטה של המלך בעם - היא רק בבחינת 'מקבל'. שכן אין בה תוכן משל עצמה, והמלך מנהיג על ידה את העם על פי ההבנה וההרגשה (ז"א) שלו.

מלמעלה, המעלה דהעלאה היא שהמשכה שעל ידה היא המשכה נעלית יותר, ולעתיד-לבוא תתגלה המעלה דהעלאה עצמה³¹. ועל-פי זה דהעלאה עצמה נעלית יותר, וממנה העילוי בהמשכה הבאה על ידה יש לומר, דענין יצחק [בן אברהם] הוא נעלה יותר מהענין [אברהם] הוליד את יצחק. דענין הוליד את יצחק, המשכת כח ההולדה ביצחק, הולדת האהבה שבבחינת זכר על ידי העלאת מ"ן (אשה כי תזריע) היינו העילוי בהמשכה הבא על-ידי ההעלאה, הוא רק מעלת ההמשכה שעל ידי ההעלאה. וענין יצחק (בן אברהם) היינו התעוררות ההעלאה עצמה הוא מעלת ההעלאה עצמה. וזהו שביצחק בן אברהם נאמר יצחק לפני אברהם, ובאברהם הוליד את יצחק נאמר אברהם לפני יצחק³², כי באברהם הוליד את יצחק, עיקר המעלה היא בהמשכה, ולכן ההתחלה והעיקר הוא אברהם, וביצחק בן אברהם (יצחק עצמו), עיקר המעלה היא בהעלאה, ולכן נאמר תחלה יצחק, כי הוא העיקר (ואחר-כך מבאר שהדרך לבוא להעלאה דיצחק הוא על ידי המשכה מלמעלה למטה, בן אברהם).

סיכום: שתי המעלות קשורות, שכן הטעם שהמשכה נעלית יותר, הוא בגלל העילוי שבהעלאה עצמה. ולעתיד-לבוא יתגלה העילוי שבהעלאה על ההמשכה. ואם כן, "יצחק בן אברהם" עוסק בהעלאה עצמה, והוא נעלה יותר מ"אברהם הוליד את יצחק" העוסק בהמשכה שעל-ידי העלאה (כח ההולדה דיצחק).

מהלך המאמר: נתבאר שבהעלאת התחנות ישנן שתי מעלות: א. הגילוי הנעלה הנמשך על-ידי ההעלאה. ב. ההעלאה עצמה המורשת בקדמות המאציל. מעלה ב' נעלית יותר, ויתירה מזה, ממנה נובעת מעלה א'. עם זאת, מעלה הא' היא העיקרית, לפי שעכשיו העיקר הוא הגילויים. אך לעתיד-לבוא תתגלה מעלת ההעלאה עצמה.

31) ראה על דרך זה לקמן ח"ב ע' ריו בענין תלמוד ומעשה, שגם עכשיו מעלה במעשה לגבי תלמוד. שהרי זה שתלמוד גדול הוא לפי שמביא לידי מנוחה (קידושין מ, ב). אלא שעכשיו, שעיקר המעלה היא בגילויים – גם מעלת המעשה הוא טעם על תלמוד גדול ולעתיד לבוא יתגלה מעלת המעשה עצמה, ולכן אז יהיה מעשה גדול.

32) ראה בהשיחות דהתוועדות זו, שעל דרך זה הוא בנוגע להגאולה דיו"ד כסלו וי"ט כסלו [ששניהם כלולים בראש חודש כסלו, וערב ראש חודש כסלו (מחר חודש) הוא הכנה לשני הענינים],

31) ראה על דרך זה לקמן ח"ב ע' ריו בענין תלמוד ומעשה, שגם עכשיו מעלה במעשה לגבי תלמוד. שהרי זה שתלמוד גדול הוא לפי שמביא לידי מנוחה (קידושין מ, ב). אלא שעכשיו, שעיקר המעלה היא בגילויים – גם מעלת המעשה הוא טעם על תלמוד גדול ולעתיד לבוא יתגלה מעלת המעשה עצמה, ולכן אז יהיה מעשה גדול.

32) ראה בהשיחות דהתוועדות זו, שעל דרך זה הוא בנוגע להגאולה דיו"ד כסלו וי"ט כסלו [ששניהם כלולים בראש חודש כסלו, וערב ראש חודש כסלו (מחר חודש) הוא הכנה לשני הענינים],

המשכת הנעלית, ולעתיד לבוא תתגלה המעלה בהעלאה שענינה הוא העלאת התחנות.

גשמיות. ועל דרך זה הוא בהמשכה והעלאה. היום עיקר המעלה היא בהמשכה שענינה הוא

מושך ביטול המלכות, שבערב ראש-חודש (אף שזהו מצד המלכות עצמה). ויש לומר הביאור בזה²⁰, שבכדי שיהיה הענין דיפקד מושך, ושעל-ידי זה יהיה ונפקדת, הוא על-ידי נתינת כח מלמעלה. וזהו ויאמר לו יהונתן מחר חודש, דיש לומר, דזה שנאמר ויאמר לו יהונתן לפני התיבות מחר חודש, הוא, כי ויאמר לו יהונתן הוא המשכת הנתינת כח מ"א למלכות על הענין דיפקד מושך (שבערב ראש-חודש) וגם שעל-ידי זה יהיה ונפקדת (בראש-חודש). ולכן נאמר ויאמר לו יהונתן לפני מחר חודש, כי ויאמר לו יהונתן הוא הנתינת כח על ענין מחר חודש.

סיכום: ויאמר לו יהונתן (ההשפעה מ"א למלכות) שייך גם ל"מחר חודש", כי הוא הנתינת-כח מלמעלה על "יפקד מושך" בערב ראש-חודש, וגם על "ונפקדת" הנפעל על ידו.

ה) ויש לקשר זה – ענין הנתינת-כח מלמעלה תחילה – עם המבואר בהדרושים²¹ על הפסוק²² ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק, דצריך להבין, הרי כבר נאמר יצחק בן אברהם ולמה נכפל עוד פעם אברהם הוליד את יצחק. והביאור בזה, דאברהם הוא המשכה מלמעלה למטה ויצחק הוא העלאה מלמטה למעלה²³. והנה ההעלאה מלמטה למעלה מגעת

20) ראה על דרך זה ד"ה ויאמר ג' מחר חודש תשכ"ח ס"ג (לקמן ח"ג ע' רכט ואילך).

21) סה"מ תקס"ח ס"ע תקבר ואילך. וראה גם בהנסמן בהערה 27.

22) ריש פרשתנו (תולדות).

23) ראה בארוכה ת"א ריש פרשתנו (יו, א ואילך). סה"מ תקס"ח ע' תקלד ואילך. תרע"ח ע' סח ואילך. תרנ"ן ע' קכט ואילך. שם ע' קמו ואילך.

מבין, הדבר נעשה בגללו – התחנות, ולא בגלל הרב.

שני האופנים הללו, בלטו בדרך עבודתם של אברהם ויצחק. אברהם המשיך בעולם אור אלוקי בדרך מלמעלה למטה, ולכן הוא התעסק אפילו עם ערבים המשתחווים לאבק רגליהם – שברור שהם לא היו יכולים להתעלות מצד עצמם. יצחק, לעומת זאת, עסק בחפירת בארות וגילוי המים שאצורים בתוך האדמה, והדבר סימל את פעולתו לגלות את השייכות שישנה בעולם מצד עצמו לאלוקות (ראה בלק"ש חט"ו עמ' 66).

ו "אברהם הוא המשכה מלמעלה למטה ויצחק הוא העלאה מלמטה למעלה"

משל לכך הוא השפעה של רב לתלמיד: הרב יכול ללמד את התלמיד בשני אופנים: א. המשכה מלמעלה למטה. הרב משפיע לתלמיד השכלות גבוהות שלו, אך הוא לא מפתח את התלמיד שידע בעצמו להמציא השכלות. ב. העלאה מלמטה למעלה. הרב נותן לתלמיד דרך וכללים כיצד להבין בכוחות עצמו.

באופן הראשון, ההשכלות נמצאות אצל התלמיד בגלל הרב – העליון, ולא בגלל התלמיד. ואילו באופן השני, כאשר התלמיד

למקום נעלה יותר מהמקום שמשם הוא ההמשכה מלמעלה למטה ¹. ועל דרך שאמרו רז"ל²⁴ איש מזריע תחלה יולדת נקבה, אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. שהולדה שעל-ידי העלאת מ"ן (מיון נוקבין) (העלאה מלמטה למעלה בחינת אשה) היא נעלית יותר מההולדה שע"י המשכת מ"ד (מיון דבורין) ²⁵ (המשכה מלמעלה למטה בחינת איש). אלא שבתחלה צריך להיות ההמשכה מלמעלה למטה ואחר-כך היא ההעלאה מלמטה למעלה. ושני טעמים לזה²⁶. (א) כי אי-אפשר להיות העלאה בלי קדימת ההמשכה ²⁷ [ועל דרך אשה מזרעת, דגם כשאשה מזרעת תחלה הוא על-ידי שהאיש מעורר אותה]. (ב) וגם הכח שישנו בהעלאה מלמטה למעלה להגיע למקום נעלה מאד (אשה מזרעת תחלה יולדת זכר), המשכתו (התגלותו) הוא על-ידי ההמשכה מלמעלה למטה שלפני ההעלאה [ועל דרך אשה כי תזריע וילדה, דזה שנעשה הולדה מזרע האשה, הוא על-ידי האיש]. ויש לומר, דזה שהכח

יולדת זכר, שהולדת האהבה שבבחינת זכר (אהבה רבה) באה מהאתערותא דלעילא²⁸ י, אלא שזה שהאתערותא דלעילא נמשכת מפנימיות האור (שלכן נולד ממנה אהבה רבה) הוא מפני שהמשכתה הוא על-ידי האתערותא דלתתא²⁸. (ב) והמעלה דההעלאה עצמה, שהיא נעלית יותר גם מההמשכה שעל-ידי העלאה. וכמבואר בהדרושים²⁹ המעלה דאור חוזר (העלאה) שהוא חוזר לקדמות המאציל ממש. ולכן לעתיד-לבוא יאמר ליצחק דוקא כי אתה אבינו³⁰, לפי שאז יתגלה המעלה שבהעלאה י³¹ עצמה.

סיכום: ב' מעלות בהעלאה לגבי המשכה: א. ההמשכה שאחרי ההעלאה נעלית יותר. ב. ההעלאה עצמה נעלית יותר אף מההמשכה שאחריה.

ויש לומר, דשני הענינים שבהעלאה שייכים זה לזה. דזה שעל-ידי ההעלאה, ההמשכה היא נעלית יותר, הוא מצד העילוי שבהעלאה עצמה ¹. שהיא מושרשת בקדמות המאציל אלא שעכשיו, שעיקר המעלה היא בההמשכה י²

25) ראה בארוכה סה"מ תקס"ח שבהערה 21. וראה גם תו"א שם יז, סע"ג ואילך.

24) נדה לא, סע"א. וש"נ. וראה סה"מ תרע"ח ע' עה בענין מעלת "העלאה דיצחק" "והוא ענין אשה מזרעת תחלה יולדת זכר".

30) שבת פט, ב.

28) לקו"ת תזריע כ, ב.
29) סה"מ תקס"ח שם ס"ע תקכה ואילך.

של המקבל, בני ישראל. וימים דכורין" (מימי הזכר) - הם הכוחות של הקב"ה. "הנעלות מים נוקבין" - היא התעוררות המקבל (בני ישראל) לעלות בכוחות עצמם מלמטה למעלה אל הקב"ה. ו"המשכת מים דכורין" - היא ההשפעה מלמעלה, היורדת ונמשכת מהקב"ה אל המקבל, האדם (ראה חסידות מבורית שבת עמ' קסח).

ז "העלאה מלמטה למעלה מנעת למקום נעלה יותר מהמקום שמשם הוא ההמשכה" לעיל (סעיף ב) הובא להיפך, שאתערותא דלעילא שאחרי אתערותא דלתתא היא נמוכה יותר מאתערותא דלעילא הבאה מצד עצמה. ראה בלקו"ת (שה"ש כג, ד ואילך) שמתווך בזה.

י* "מיון נוקבין" "מיון דבורין" ביטויים אלו מקורם בכתבי הארז"ל. "העלאת מיון נוקבין" הוא כינוי להתעוררות האדם לעלות ולהתקרב אל הקב"ה, ואילו "המשכת מיון דכורין" מורה על התעוררות הבאה מלמעלה (ראה תורה אור וקול פת, א).

ח "אי-אפשר להיות העלאה בלי קדימת ההמשכה" הטבע של התחתון הוא, שאינו מתעורר לבד להתעלות, אלא הוא זקוק להמשכה מלמעלה שתגלה את הרצון שלו לכך. כמו בגוף ונשמה, שהגוף לא מתעורר מעצמו להתעלות, אלא הנשמה צריכה לגלות בו את הרצון לכך.

שכן זכר ונקבה הם משפיע ומקבל, איש הוא המשפיע ואשה היא בחינת מקבל. וכך הוא ביחס לקב"ה וכנסת ישראל, הקב"ה נקרא "איש" (חתן) וכנסת ישראל "אשה" (כלה). ועל כן, "מים נוקבין" (מימי הנקבה) - הם הכוחות

בדרגה אלוקית כזו שיש לה שייכות לנבראים, שלכן ההעלאה מסוגלת לבטא אותה, ואילו כפי שמשמע כאן (בהערות - מהדוגמה של מעשה גדול) הרי העלאה קשורה בדרגה כזו שאין בה שייכות לנבראים.

לכן צריך לומר, כי המעלה של העלאה היא, שהיא הרצון של קדמות המאציל היכן שאין כל טעם ומעלה בנבראים.

יד "מצד העילוי שבהעלאה עצמה" וכמו שהובא לעיל מכח הדיבור, שהוא מוסיף בשכל מצד שרשו בעצם הנפש, כי בעצם הנפש נמצאים כל הכוחות בשלימות ולכן הוא מוסיף בהמשכת הנפש אל הכוחות.

י* בדוגמה של נשמה וגוף: היום עיקר המעלה היא רוחניות - נשמה, אך לעתיד לבוא כשיתגלה שורש הגוף, תתגלה המעלה של

יב "הולדת האהבה שבבחינת זכר באה מהאתערותא דלעילא" כלומר, האהבה בבחינת זכר אינה תוצאה ישירה מהתבוננות האדם, אלא עבודת האדם מעוררת אתערותא דלעילא להמשיך לאדם אהבה רבה זו.

יג "המעלה שבהעלאה עצמה" בנוגע למעלה של אור העלאת התחתון (אור חחר): יש מקומות בתורת החסידות שמוסבר כי העלאה מבטאת דרגה אלוקית מאד נעלית, שאינה מוגדרת בשום גדר, ולכן היא מסוגלת לפעול שינוי גם בתחתונים - שגם הם ירצו להתעלות (ראה בארוכה בלקי"ש ח"ו עמ' 19).

על דרך משל, מאדם חכם שמצליח לשכנע בדבריו אדם טיפש, שבכך מתגלית האמת של חכמתו, עד שמתקבלת אפילו אצל הטיפש.

אמנם לפי זה יוצא, כי העלאה קשורה

שבהעלאה מלמטה למעלה להגיע למקום נעלה מאד הוא על-ידי ההמשכה מלמעלה למטה [אף שההעלאה מגעת למקום נעלה יותר מהמקום שמשם היא ההמשכה (שלפני ההעלאה) ואם כן מדוע היא זקוקה להמשכה], הוא, כי ענין העלאה הוא העלאת התחתון, ולכן, הכח שבהעלאה להגיע למעלה מעלה הוא בעולם ט', ועל-ידי ההמשכה מלמעלה (המשכת העליון) מתגלה הכח שבהעלאת התחתון²⁶ (ומגיע למעלה יותר מהמקום שמשם היא ההמשכה מלמעלה).

סיכום: ההעלאה מגעת למעלה מהמקום שממנו ההמשכה. אלא שבתחלה צריכה להיות ההמשכה מב' טעמים: א. לא תתכן העלאה ללא המשכה מעוררת בתחילה. ב. הכח שבהעלאה להגיע למקום נעלה הוא על-ידי ההמשכה, המגלה את כחה של העלאה.

וזהו²⁷ הטעם לכפל הלשון יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק, יצחק בן אברהם (שיצחק עצמו הוא בן אברהם) הוא שההעלאה עצמה באה על-ידי קדימת ההמשכה, ואברהם הוליד את יצחק, הוליד הוא לשון פועל

26 ועל דרך כח ההתהוות שבמלכות (לפי שרשה הוא בהעצמות), דבמלכות הוא בבחינת כח נעלם, והגילוי שלו הוא על-ידי ז"א (המשך תרס"ו ע' תקכח).

ט "הכח שבהעלאה להגיע למעלה מעלה הוא בעולם" הענין יובן מכפי שהוא בגוף ונשמה: מצד אחד, הגוף "יכול להגיע למקום נעלה מאוד", עוד יותר מהנשמה, כי בו היתה בחירת העצמות. מצד שני, הגוף הוא דבר נמוך מאד והבחירה בו נעלמת, שהרי הבחירה בו היתה כפי שהוא בנמיכותו. לכן, כאשר הגוף מתעלה לאלוקות מצד עצמו, בכוחותיו שלו, הרי זה מתבטא בדברים נמוכים, כמו מצוות מעשיות, ואילו השורש הגבוה שלו לא ניכר. על דרך זה בענין המשכה והעלאה: מחזד, העלאת התחתון "יכולה להגיע למקום נעלה מאד", כי הרצון בה הוא בדרגה גבוהה (קדמות המאציל, ראה לקמן סעיף ה ובביאור יא). מצד שני, העלאה

יצא * שנותן את כח התולדה ביצחק, הוא, שהכח שבהעלאת המטה להגיע למעלה נמשך (מתגלה) על-ידי ההמשכה מלמעלה (שלפני ההעלאה). ויש לומר, שעל דרך זה ** הוא בויאמר לו יהונתן מחר חודש, המשכת הנתנית כח מז"א למלכות על הענין דמחר חודש, שיש בזה שני ענינים, דוגמת שני הענינים שבהמשכה מאברהם ליצחק. הנתנית כח על הענין דיפקד מושבך, הביטול וההעלאה דמלכות – על דרך יצחק בן אברהם, והנתנית כח שעל-ידי יפקד מושבך יהיה ונפקדת – על דרך אברהם הוליד את יצחק.

סיכום: "יצחק בן אברהם" – ההעלאה תלויה בקדימת ההמשכה. דוגמת הנתנית-כח על יפקד מושבך, הביטול וההעלאה דמלכות. "אברהם הוליד את יצחק" – ההמשכה מגלה את כחה של העלאה להגיע מעלה, דוגמת הנתנית-כח שעל-ידי יפקד מושבך יהיה ונפקדת.

והנה בהמעלה דהעלאה מלמטה למעלה לגבי המשכה מלמעלה למטה, שני ענינים. (א) שההעלאה מלמטה למעלה מעוררת וממשכת ממקום נעלה יותר מההמשכה הבאה מלמעלה מצד עצמה^א. [נוכחובא לעיל מהדרושים שהמעלה דהעלאה לגבי המשכה היא על דרך אשה מזרעת תחלה

* "הוליד הוא לשון פועל יוצא" (בשונה מ"פועל עומד") מעביר את הפעולה (בנידון דידן - לידה) מהנושא ("אברהם") אל המושא הישיר ("יצחק").

** "יש לומר, שעל דרך זה כו" מכל האמור נמצאנו למדים על פחיתותה של ההעלאה, שאין היא נעשית מצד עצמה, לא רואים את הכח שלה, ומוכרחת תחילה המשכה. וכן הוא במלכות, שהיא הספירה התחתונה מכל הספירות, וזקוקה להשפעה מז"א גם בשביל התפקיד שלה עצמה. אמנם לקמן יבאר שלמרות זאת, ישנה מעלה גדולה בהעלאה לגבי המשכה, ובמלכות לגבי ז"א.

יא "העלאה מלמטה למעלה מעוררת

וממשכת ממקום נעלה יותר מההמשכה הבאה מלמעלה" בדוגמא של נשמה וגוף: כאשר הגוף מתעלה לאלוקות (על ידי שהנשמה עוררה אותו), נמשך מהשורש הגבוה שלו תוספת אור לנשמה, עוד יותר משהיה בה מצד עצמה. על דרך זה בענין העלאה והמשכה: כאשר נעשית העלאה מלמטה למעלה, נעשית המשכה נעלית יותר משהיה קודם. ניתן להביא לכך דוגמא פשוטה מכח הדיבור: כאשר האדם מדבר דברי שכל, הדיבור מוסיף תוספת אור בשכל והוא מבין יותר ממה שהבין לפני זה. חזת, משום שהדיבור מושרש בעצם הנפש, ושם כל הכוחות הם בשלימות, ועל כן כשמדבר ממשיך משם תוספת אור בשכל (ראה בארוכה בדי"ח של ר"ה תרנ"ט).